

“NHÂN CÁCH - NHÂN LỰC” VÀ CÁC GIÁ TRỊ ĐI CÙNG NĂM THÁNG

TS. PHẠM MINH MỤC

Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam

TS. ĐẶNG QUỐC BẢO

Nhân cách là phạm trù tổng hợp từng được nhiều khoa học nghiên cứu. Tâm lí học quan niệm: Nhân cách là tập hợp các đặc trưng tâm lí tạo nên diện mạo xã hội của một con người với tư cách là chủ thể hoạt động, bao gồm tất cả những phẩm chất, năng lực mang tính xã hội, tồn tại và phát triển trong cá nhân đó, thích ứng với các chuẩn mực và thang giá trị được xã hội thừa nhận.

Nhân cách gồm hai bộ phận: Những nhân tố về phẩm chất đạo đức (đức) và những nhân tố về năng lực hoạt động (tài). Một nhà nghiên cứu giáo dục tách từ “nhân cách” thành hai từ bộ phận: “Nhân và cách”, lấy “Nhân” làm nền tảng và “Cách” xuyên suốt qua từ “nhân” để tiếp cận theo ba tầng: Cốt cách là Người; Phẩm cách là Người; Cách thức nêu Người.

Giáo dục ở thời đại nào, đất nước nào cũng có sứ mệnh làm cho mỗi cá nhân giữ được cốt cách là người, có được phẩm cách làm Người và biết cách thức nêu Người, chuyển nhân cách đó thành nhân lực (sức lao động) phục vụ mục tiêu phát triển chung của xã hội.

1. Năm tiếp cận chủ yếu về nhân cách

1.1. Mười nhân tố cần có ở nhân cách:

Để có được cốt cách là Người, phẩm cách làm Người, cách thức nêu Người, mỗi cá nhân phải được giáo dục mươi phẩm chất: Thiện, Hiếu, Trung, Nhẫn, Trí, Dũng, Cần, Kiệm, Liêm, Chính.

Mười phẩm chất trên được bố trí trên bốn vòng đồng tâm:

- Thiện là vòng hạt nhân yêu cầu con người có trách nhiệm với bản thân để xứng đáng là người;

- Hiếu - Trung là vòng thứ hai;

- Nhẫn - Trí - Dũng là vòng thứ ba. Yêu cầu con người có trách nhiệm với gia đình, đất nước, cộng đồng để làm người toàn vẹn;

- Cần - Kiệm - Liêm - Chính là vòng thứ tư. Yêu cầu con người thực hiện đồng bộ trách nhiệm với bản thân gia đình, đất nước, cộng đồng để nêu người.

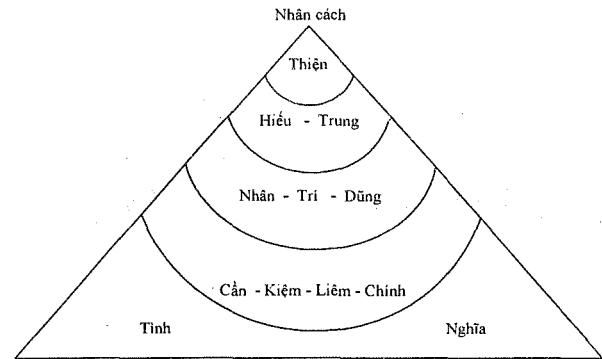
1.2. Hai giá đỡ cho bốn vòng đồng tâm vận động đồng bộ

Hai giá đỡ cho bốn vòng đồng tâm phát triển là Tinh và Nghĩa.

- Tinh là “Tấm lòng”, Nghĩa là “Trách nhiệm”;

- Tinh không dẫn đến nghĩa là tinh hững hờ, không sâu sắc.

- Nghĩa không xuất phát từ tinh là nghĩa giả dối.

Bác Hồ coi việc sống có tình có nghĩa là điều cốt yếu trong nhân cách của người cách mạng. Người dạy: Đọc bao nhiêu Mac - Lê nin mà sống với nhau không có tình có nghĩa thì sao gọi là người theo Mac - Lê nin.

Nhà văn hóa Đào Duy Anh tựa vào ý thơ cổ của tiền nhân:

*“Thế gian vạn sự gai bào ảnh
Thiên kiếp duy dư nhất điểm tình.”*

đã chuyển ngữ sang tiếng Việt với lời thơ cảm xúc như sau:

*“Cho hay hết thảy đều mây nổi
Còn với non sông một chút tình.”*

1.3. Từ “Tâm - Sinh - Xã” đến “Tu thân - Xử thế - Dưỡng sinh”

Nhà văn hóa Nguyễn Khắc Viện có kiến giải ấn tượng sau đây về sự hình thành, phát triển nhân cách. Ông coi: Con người khi lọt khỏi lòng mẹ cất tiếng khóc chào đời có nhân cách ở trạng thái “A₀”, là tổng hòa của ba nhân tố: Nhân tố “Cái tâm” (tính nết), nhân tố “sinh học” (cái tang) và nhân tố xã hội (cái phận).

Ngay từ khi sinh ra, con người đã bắt đầu “cảm” trước môi trường bên ngoài và từ đây “A₀” được phát triển qua hai con đường:

Cảm giác - Tri giác - Tri thức (hình thành và phát triển trí tuệ IQ)

Cảm xúc - Tình cảm - Tình nghĩa (hình thành và phát triển trí tuệ xúc cảm EQ).

Sự hội tụ trí tuệ, cảm xúc và tình nghĩa giúp con người đi tới “Hành” (làm). Để “Hành” có tác động tích cực tới cuộc sống, con người phải thực hiện đồng bộ ba việc:

- Tu thân (làm cho cái Tâm sáng lên);

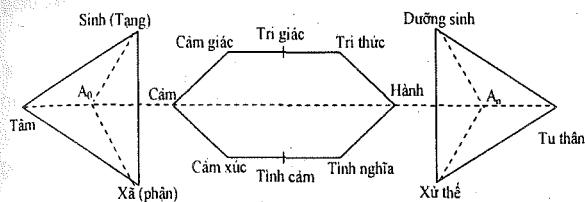
- Dưỡng sinh (làm cho cái Tạng khỏe mạnh, thích ứng môi trường, biết nuôi dưỡng sự phát triển của môi trường);

- Xử thế (làm cho cái Phận hòa hợp với cuộc sống xã hội)

Muốn xử thế tốt thì phải thẩm nhuần chữ Lễ, biết "khắc kí phục Lễ".

Tổng hợp của "Tu thân", "Dưỡng sinh", "Xử thế" con người có nhân cách tiến đến trạng thái " A_1 " rồi " A_{n-1} ", " A_n ".

Về nguyên tắc con người sẽ phát triển mà không suy thoái, băng hoại khi $A_1 > A_0, A_n > A_{n-1}$

1.4. Học: Điều chủ đạo để có nhân cách

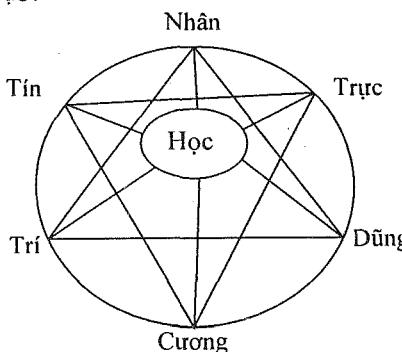
Nho gia có thông điệp "Nhân bất học bất tri lí" (Con người không học, không biết nghĩa lí cuộc đời). Khổng Tử còn có lời dạy:

- Hiểu Nhân bất hiếu học kì tế dã ngu;
- Hiểu Trí bất hiếu học kì tế dã đãng;
- Hiểu Dũng bất hiếu học kì tế dã loạn;
- Hiểu Tín bất hiếu học kì tế dã tặc;
- Hiểu Trực bất hiếu học kì tế dã giao;
- Hiểu Cương bất hiếu học kì tế dã cuồng.
- Dịch nghĩa:
- Thích là người nhân mà không học thì là kẻ ngu xi;

- Thích là người trí mà không học thì là kẻ lông bông;
- Thích là uy dũng mà không học thì là kẻ phản loạn;
- Thích là người tín mà không học thì là kẻ lệch lạc;
- Thích là người thẳng thắn mà không học thì là kẻ xảo quyệt;

- Thích là người cương trực mà không học thì là kẻ ngông cuồng.

- Học để có "Nhân - Trí - Dũng" và tiếp đó là "Tín - Cương - Trực".

- Nhà văn hóa Phan Ngọc có nhận xét: Chưa có ai bàn về sự học xác đáng và sâu sắc như Khổng Tử.

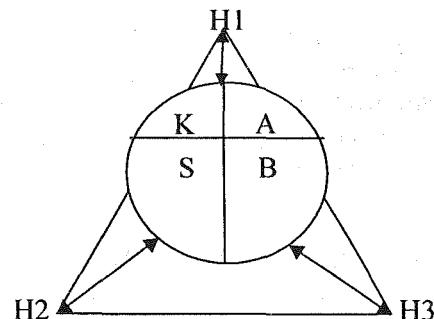
1.5. "Nhân cách - Nhân lực" và cấu trúc "KABS & 3H"

Nhân cách không tồn tại vu vơ mà phải chuyển hóa thành sức lao động. Phạm trù này thường được gọi là Nhân lực. "Nhân cách - Nhân lực" ngày nay phải quyện vào nhau. Nhân cách tạo nên sự đồng thuận của cộng đồng (xã hội). Nhân lực là nhân tố quan trọng để cộng đồng tăng trưởng và phát triển về kinh tế, văn hóa, xã hội.

Bốn thành tố trong cấu trúc nhân cách là: Kiến thức – Knowledge; Thái độ - attitude; Kỹ năng – Skill; Hành vi – Behavior;

Ba thành tố biểu thị cho cấu trúc năng lực: Tâm lực - Qua hình ảnh con tim - Heart H1; Trí lực - Qua hình ảnh cái đầu - Head H2; Thể lực - Qua hình ảnh đôi tay - Hands H3.

Lấy các chữ đầu của hai tổ hợp trên (theo diễn đạt tiếng Anh) có cấu trúc tổng hợp (KABS & 3H). "KABS" phải dẫn đến "3H", "3H" thúc đẩy cho "KABS" tiếp tục hoàn thiện.

2. Bốn nhà văn hóa lớn nói về tu dưỡng nhân cách

Tu dưỡng nhân cách được nhiều nhà văn hóa lớn bàn luận. Xin được nêu sau đây những lời dạy mà giá trị đi cùng năm tháng có tác dụng cho mọi người: Từ cụ già đến em nhỏ, từ chính khách đến người dân bình thường.

2.1. Khổng Tử (551 - 479 TCN) nói về sáu mốc phát triển nhân cách

- Tuổi 15 phải biết lập chí đặt trọng tâm vào việc học;
- Tuổi 30 lập thân lập nghiệp;
- Tuổi 40 có kiến thức vững vàng không nghi hoặc điều gì;
- Tuổi 50 thấu đáo quy luật tự nhiên - xã hội;
- Tuổi 60 hiểu được nhân tình thế thái;
- Tuổi 70 thích gì thì làm nhưng không ra ngoài quy củ.

(Thập hưu ngũ nhì chí ư học, Tam thập nhì lập, Tứ thập nhì bất hoặc, Ngũ thập nhì tri thiên mệnh, Lục thập nhì nhí thuận, Thất thập nhì tòng tâm sở dục bất du cù.)

Nhà nghiên cứu Thế Trưởng có bình luận: Lời trên là quý báu nhất trong di sản giáo dục của Khổng Tử cho thế hệ trẻ.

2.2. Thích Ca (623 TCN...) và các vị Bồ Tát có 14 điều giáo huấn:

- 1) Kẻ thù lớn nhất của đời người là chính mình;
- 2) Thất bại lớn nhất của đời người là sự tự đại;
- 3) Ngu dốt lớn nhất của đời người là sự dối trá;
- 4) Sai lầm lớn nhất của đời người là sự ghen tị;
- 5) Bi ai lớn nhất của đời người là đánh mất mình;
- 6) Tôi lỗi lớn nhất của đời người là bất hiếu;
- 7) Đáng thương hại lớn nhất của đời người là tự ti;
- 8) Đáng khâm phục lớn nhất của đời người là vươn lên sau vấp ngã;
- 9) Tài sản lớn nhất của đời người là trí tuệ và sức khỏe;
- 10) Phá sản lớn nhất của đời người là tuyệt vọng;
- 11) Món nợ lớn nhất của đời người là tình cảm;
- 12) Lẽ vật lớn nhất của đời người là sự khoan dung;
- 13) Khiếm khuyết lớn nhất của đời người là sự kém hiểu biết;
- 14) An ủi lớn nhất của đời người là sự bối thí.

Nhà minh triết Hoàng Ngọc Hiến coi 14 lời Phật dạy có giá trị phổ quát cho mọi chủng tộc, mọi nền văn minh, mọi tín ngưỡng, mọi hệ tư tưởng.

2.3. Bảy bàn luận của Tuân Tử (215 - 236 TCN)

- 1) Thấy người hay thì phải cố mà bắt chước;
- 2) Thấy người dở thì phải xem mình có dở như thế không;
- 3) Chính mình có điều hay thì phải cố mà giữ lấy;
- 4) Chính mình có điều dở thì phải cố mà sửa sai;
- 5) Người chê ta mà chê phải là thấy ta;
- 6) Người khen ta mà khen phải là bạn ta;
- 7) Còn người nịnh hót ta là kẻ thù của ta.

Nhân loại mong ước xây dựng được nền kinh tế minh triết, tạo lập xã hội minh triết. Chắc chắn nếu mọi người làm được những điều Tuân Tử nêu ra sẽ hiện thực được xã hội minh triết.

2.4. Những lời dạy tâm tình của Hồ Chí Minh với thanh niên

Tiếp thu sự giáo dục của ông ngoại và cha, thưởn thơ Nguyễn Sinh Cung đã thuộc lòng các sách "Minh Tâm bảo giám" và "Ấu học ngữ ngôn thi" với các lời giáo huấn, như: "Nhất sinh hành thiện - Thiện do bất túc; Nhất nhật hành ác - Ác tự hữu dư" (Dịch nghĩa: Một đời làm điều thiện - điều thiện chưa đủ, Một ngày làm điều ác - thì điều ác đã thừa) và "Đặc sơn thông dai hải, Luyện thạch bổ thanh thiêng, Thế thương vô nan sự, Nhân tâm tự bất kiên" (Dịch nghĩa: Dời núi và lấp bể, luyện đá và trời xanh, Trên đời này không có việc gì khó, Cái khó là do lòng người không kiên định).

Sau này khi trở thành lãnh tụ Hồ Chí Minh, Người có lời khuyên thanh niên và đồng chí của mình: Khuyến thiện: "Mỗi con người đều có cái thiện, cái ác ở trong lòng. Ta phải biết làm cho phần tốt ở trong mỗi con người nảy nở như hoa mùa xuân và phần xấu mất dần

đi". Lập chí: "Không có việc gì khó, Chỉ sợ lòng không bền, Đào núi và lấp biển, Quyết chí cũng làm nên". Người khẳng định: "Hiền dũng phải đâu là tính sẵn, Phân nhiều do giáo dục mà nên!".

3. Ba mô hình hòa quyện giá trị truyền thống và hiện đại

Người Việt có những lời dạy về tu dưỡng nhân cách mang tính hàm ngôn mà rất sâu sắc. Đó là bộ Tứ Linh và bộ Tứ Quý.

3.1. Tứ linh (Bốn con vật): Long - Ly - Quy - Phượng

- Long (con Rồng) biểu thị cho hoài bão;
- Ly (con Ki lân) biểu thị cho sức mạnh thể chất;
- Quy (con Rùa) biểu thị cho sự trường tồn về nhân cách;
- Phượng (chim Phượng) biểu thị cho cái đẹp trong cuộc sống.

3.2. Tứ quý (Bốn loài cây): Tùng - Cúc - Trúc - Mai

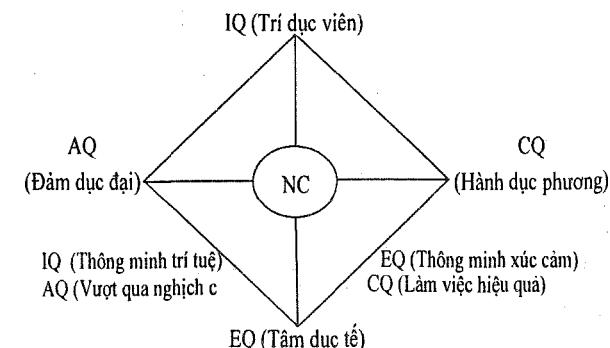
- Tùng biểu thị cho nghị lực vượt qua gian nan thử thách;
- Cúc biểu thị cho khiêm tốn, thủy chung; Có nhận xét về hoa cúc: Dập bất li thân - hoa vô lạc địa; (Lá không bao giờ rời khỏi thân, lá không rơi xuống đất);
- Trúc biểu thị cho học vấn, sự ngay thẳng;
- Mai biểu thị cho sự thanh cao, vượt khỏi cái hèn kém.

Nhiều danh nhân đã có những câu thơ bất hủ về hoa mai, như: "Thập tài luân giao cầu cổ kiếm, Nhất sinh đê thủ bái mai hoa." (Dịch nghĩa: Mười năm đi tìm kiếm báu, cả đời chỉ biết cúi đầu trước hoa mai. (Cao Bá Quát), hoặc, "Cử đầu hồng nhật cận, Đối ngạn nhất chi mai". (Dịch nghĩa: Ngẩng đầu mặt trời đỏ, bên suối một nhành mai. (Hồ Chí Minh)).

3.3 Lời dạy tướng Nguyễn Sơn của Hồ Chí Minh và bốn chỉ số con người hiện đại

Năm 1948, Hồ Chí Minh gửi thư cho tướng Nguyễn Sơn khi ông được phong hàm tướng với lời thơ: "Đám dục đại, Tâm dục tế, Trí dục viên, Hành dục phương". (Dịch nghĩa: Cái mật phải lớn, cái tâm phải trong sáng, cái trí phải toàn diện, hành động phải hiệu quả).

Lời thơ trên đồng dạng với bài luận của tâm lí học hiện đại khi nêu bốn tố chất của con người phải có:

4. Hai tổ hợp là hành trang để con người sáng nghiệp

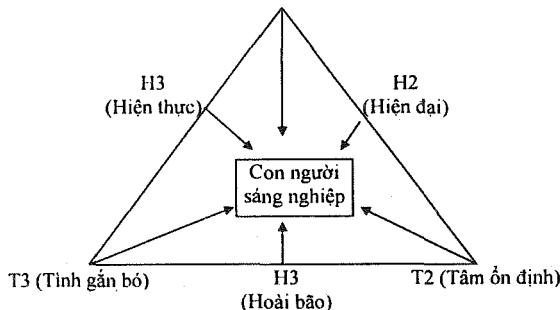
Bất cứ hoàn cảnh nào đất nước cần có con người sáng nghiệp (Enterprishop). Nhà giáo dục học Hà Thế Ngữ (1929-1990) và nhà văn hóa Nguyễn Khắc Viện (1913 - 1998) đã nêu các yếu tố "3H" & "3T" tạo nên phương châm sống để con người sáng nghiệp.

4.1. 3H:

- H1 - Hoài bão: Có đầu óc hiện thực, không mơ mộng hão;
- H2 - Hiện đại: Có phong cách làm việc hiện đại, không sống cầu thả;
- H3 - Hiện thực: Có lí tưởng hoài bão, biết vươn tới giá trị cao đẹp.

4.2. 3T:

- T1 - Thể tự lập: Tạo thế tự lập, cố gắng không phải仰 lại vì ai;
- T2 - Tâm ổn định: Giữ tâm ổn định, có chánh tâm, tránh xa muội tâm, tà tâm;
- T3 - Tình gắn bó: Nuôi dưỡng tình gắn bó, gắn bó với gia đình, đất nước, cộng đồng.

5. "Sống hẳn hoi": Điều căn cốt trong cuộc đời

Bối cảnh hiện đại khiến thế giới ngày càng "phẳng hơn" (xét về thông tin) nhưng cũng "gõ ghề rạn nứt hơn" (xét về hệ giá trị). Con người ngày "Thông minh hơn" và đang tạo nên những kì vĩ về tiến bộ khoa học.

Năm 2013 có một hội thảo khoa học tại Moscow quy tụ các bộ óc hàng đầu thế giới về sinh học, về công nghệ thông tin và khoa học hữu quan thảo luận công nghệ tạo nên "Siêu người" với sự thông minh vượt trội hơn, sức khỏe dồi dào hơn và sự trường thọ trong cuộc đời. Họ đi đến kết luận: Điều này có thể hiện thực, nhưng liệu "Siêu người" này có trái tim nhân hậu hơn không, có bớt đi được các tham lam, nhô nhen, ghen tị, tàn bạo, xảo quyệt như một bộ phận con người hiện nay đang sống hay không thì chưa có cơ sở gì để giải đáp rõ ráo.

Đáng lo ngại hiện nay người ta nhân danh kinh tế tri thức mà cổ vũ cho sự lộng hành của hiểu biết, sống ích kỉ mà bỏ qua tình nghĩa.

Trước động thái này, nhiều nhà văn hóa có lương tri khẩn thiết kêu gọi: Nền giáo dục các nước phải coi nhiệm vụ giáo dục minh triết cho thế hệ trẻ là công việc quan trọng nhất.

Cố giáo sư Hoàng Ngọc Hiến, nhà nghiên cứu sáng giá về minh triết và minh triết Việt nhấn mạnh: "Giáo dục minh triết cho con người chính là giáo dục cho con người biết sống hẳn hoi. Đó là điều căn cốt với con người". Ông khẳng định: "Hắn hoi là một từ thuần Việt, không phải là một tiêu chuẩn quá cao, không phải thật giỏi mới hắn hoi thật đàng hoàng, thật dung cảm, thật đạo cao chức trọng mới hắn hoi. Hắn hoi là một phẩm chất có thể đặt ra trong mọi lĩnh vực: Ăn mặc hắn hoi, nhà cửa hắn hoi, lời lẽ hắn hoi, một người chồng hắn hoi, người cha, người mẹ hắn hoi, người lãnh đạo hắn hoi, học vấn hắn hoi, làm ăn hắn hoi". Theo ông: xã hội nào cũng phải có kỉ cương, lễ nghi.

Người hắn hoi biết cư xử tuân theo kí cương chung, hướng thiện, không lệ thuộc mù quáng vào quy ước hình thức mà biết hướng thượng tới các giá trị cao quý, cái hay, cái phải đang được nảy nở. Ông thuật lại chuyện Hồ Chí Minh đã cư xử "hắn hoi" trên cả tư cách nhà chính trị lớn và cuộc sống đời thường.

Chuyện thứ nhất:

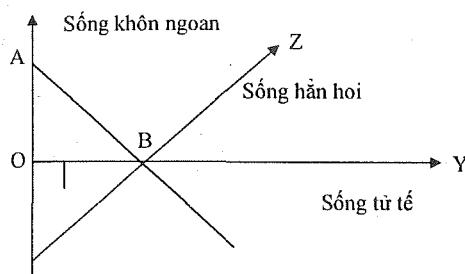
Họa sĩ Dương Bích Liên được cấp trên điều động đến sống với Hồ Chủ Tịch để vẽ chân dung. Họa sĩ vẽ rất nhiều kí họa về Bác Hồ. Một vị lãnh đạo xem những kí họa của Dương Bích Liên không hài lòng và quyết định đưa họa sĩ trở về cơ quan chủ quản. Dương Bích Liên ra đi mà Hồ Chủ Tịch không hay. Đến lúc biết việc ra đi đột ngột của người họa sĩ Hồ Chủ Tịch liền cho người đi tìm và đưa họa sĩ trở về. Bác mời Dương Bích Liên dùng cơm thân mật rồi sau đó bác cháu mới chia tay...

Chuyện thứ hai:

Sau hiệp định Genevơ, trong một lần thăm Ấn Độ, có một phóng viên nước ngoài đặt câu hỏi về Ngô Đình Diệm, Hồ Chủ Tịch trả lời đại ý như sau: "Tôi đến đây không phải để nói xấu ông Ngô Đình Diệm. Ông là người yêu nước nhưng theo cách của ông ấy". Tác giả Hoàng Ngọc Hiến kết luận: "Trong cách trả lời phỏng vấn của Hồ Chủ Tịch có sự khôn ngoan nhưng nổi lên vẫn là sự hắn hoi của một chính khách lớn". (Luận bàn Minh Triết và Minh Triết Việt. NXB Tri thức H.2011, tr. 35/36)

"Sống hẳn hoi" được tiếp cận theo nhiều chiều cạnh, song có hai chiều cạnh chủ yếu: Sống khôn ngoan và sống tử tế. Ai đó sống khôn ngoan "10" mà tử tế "1" chẳng hẳn hoi; Song ai đó khôn ngoan "1" mà tử tế "10" cũng chưa đạt sự hẳn hoi đích thực. Qua đó có thể khái quát thành công thức: Sống hẳn hoi = Sống khôn ngoan & Sống tử tế.

Một cách hình tượng: Sống hẳn hoi nằm trên đường phân giác của góc vuông AOB. Cạnh OA: Sống khôn ngoan, cạnh OB: Sống tử tế. Lệch ra ngoài đường phân giác chẳng gọi là sống hẳn hoi.

6. "Xin thầy hãy dạy cho con tôi"

"Nhân cách - Nhân lực" được hình thành và phát triển từ sự phối hợp của giáo dục gia đình, giáo dục xã hội, giáo dục nhà trường, trong đó giáo dục nhà trường là quan trọng nhất bởi lẽ người thầy có sứ mệnh truyền đạo, thụ nghiệp, giải hoặc cho trò, nâng bước người trò suốt cả cuộc đời, lấy đi ở người trò những nỗi lo âu buồn bã, đem đến cho người trò niềm vui và niềm tin tươi sáng đi tới các giá trị cao đẹp.

Tư liệu dẫn ra dưới đây (được cho là của một Tổng thống rất nổi tiếng của Mĩ đã gửi cho thầy giáo dạy con mình) là một văn bản đặc sắc mà giá trị của nó vượt mọi không gian và không bị pha loãng bởi thời gian để cập trách nhiệm cao quý của người thầy mà xã hội kì vọng.

"Kính thư thày:

Con sẽ phải học tất cả những điều này, rằng không phải tất cả mọi người đều công bằng, tất cả mọi người đều chân thật. Nhưng xin thầy hãy dạy cho cháu biết cứ mỗi một kẻ vô lại ta gặp trên đường phố thì ở đâu đó sẽ có một con người chính trực; cứ mỗi một chính trị gia ích kỷ, sẽ xuất hiện một nhà lãnh đạo tận tâm.

Xin hãy dạy cho cháu biết rằng cứ mỗi một kẻ thù ta gặp ở nơi này thì ở nơi khác ta lại tìm thấy một người bạn. Bài học này sẽ mất nhiều thời gian, tôi biết; nhưng xin thầy hãy dạy cho cháu biết rằng một đồng đôla kiếm được do công sức lao động của mình bỏ ra còn quý hơn nhiều so với năm đôla nhặt được trên hè phố....

Xin hãy dạy cho cháu biết cách chấp nhận thất bại và cách tận hưởng niềm vui chiến thắng. Xin hãy dạy cháu tránh xa sự đố kị. Xin dạy cháu biết bí quyết của niềm vui chiến thắng thâm lặng. Dạy cho cháu biết được rằng những kẻ hay bắt nạt người khác nhất lại là những kẻ dễ bị đánh bại nhất....

Xin hãy giúp cháu nhìn thấy thế giới kì diệu của sách ... nhưng cũng cho cháu có đủ thời gian để lặng lẽ suy tư về sự bí ẩn muôn thửa của cuộc sống: đàn chim tung cánh trên bầu trời, đàn ong bay lượn trong ánh nắng và những bông hoa nở ngát bên đồi xanh.

Ở trường xin thầy hãy dạy cho cháu chấp nhận thi trượt còn vinh dự hơn gian lận trong khi thi. Xin giúp cháu có niềm tin vào ý kiến riêng của bản thân, dù tất cả mọi người xung quanh đều cho rằng ý kiến đó hoàn toàn sai lầm....

Xin hãy dạy cho cháu đối xử dịu dàng với những

người hòa nhã và cứng rắn với những kẻ thô bạo. Xin tạo cho cháu sức mạnh để không chạy theo đám đông khi tất cả mọi người đều chỉ biết chạy theo thời thế.

Xin hãy dạy cho cháu biết phải lắng nghe tất cả mọi người nhưng cũng xin thầy dạy cho cháu biết cần phải sàng lọc những gì nghe được qua tấm lưới chân lí để cháu chỉ đón nhận những gì tốt đẹp mà thôi.

Xin hãy cho cháu biết cách mỉm cười khi buồn bã ... Xin hãy dạy cháu biết rằng không có sự xấu hổ trong những giọt nước mắt. Xin hãy dạy cho cháu biết chế giễu những kẻ yếu thế và cẩn trọng trước sự ngọt ngào đầy cảm bầy.

Xin hãy dạy cho cháu rằng: Cháu có thể bán cơ bắp và trí tuệ cho người ra giá cao nhất, nhưng không bao giờ cho phép ai ra giá mua trái tim và tâm hồn mình.

Xin hãy dạy cho cháu biết ngoảnh mặt làm ngo trước một đám đông gào thét và đứng thẳng người bảo vệ lê phải.

Xin hãy đổi xử sự dịu dàng với cháu nhưng đừng vuốt ve nuông chiều cháu bởi vì chỉ có sự thử thách của lửa mới tôi luyện nên những thanh thép cứng rắn. Hãy giúp cho cháu có can đảm biểu lộ sự thiếu kiên nhẫn và có đủ kiên nhẫn để biểu lộ sự can đảm.

Xin hãy dạy cho cháu biết rằng cháu phải luôn có niềm tin tuyệt đối vào bản thân, bởi vì khi đó cháu sẽ luôn có niềm tin tuyệt đối vào nhân loại.

Đây quả là một yêu cầu quá lớn, tôi biết thưa thày, nhưng xin thầy cố gắng sức mình .... Con tôi có hạnh phúc tuyệt vời khi được thầy giáo dục".

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Raja Roy Singh, *Nền giáo dục cho thế kỷ hai mươi mốt, những triển vọng của Châu Á – Thái Bình Dương*, Viện Khoa học Giáo dục, Hà Nội, 1994;

2. Hà Thế Ngữ, *Giáo dục học một số vấn đề lý luận và thực tiễn*, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội, 2001;

3. Nhiều tác giả, *Những vấn đề giáo dục hiện nay: Quan điểm và giải pháp*, NXB Tri thức Hà Nội, 2007;

4. Quý Hòa Bình, *Thử bàn về định hướng phát triển giáo dục phổ thông 10 – 15 năm trước*, NXB Giáo dục, Hà Nội, 2010.

SUMMARY

The author thought that personality is a set of psychological characteristics, creating the social appearance of a person as an active subject, covering all social qualities and abilities that survive and develop within individuals, to adapt to the recognized social norms and value scale. There are two parts in personality: i) Factors of moral quality (virtue), and ii) Factors of operating capacity (talent). In any era, any country, education is a mission to make individuals keep human manner, to get human dignity, and know how should be a human, turn them into manpower (labor) serving the general development goals of society.